

ВозжоЛЕЗОНЫ ВКЦ(б) ЈЕМАНСА
РК да РИК№ 84-85 (539-540)
СЕНЬЯБР 30 ЛУН
1937 ВО
Пяттө төлөсөн 10 номер

СССР-са Верховнөй Сөветө бөржысомјас

Жылыс положеніе^{*)}

I-од глава Бөржысан система

1-од статта. СССР-са Конституција 134-од статта подув вылын СССР-са Верховнөй Сөветө депутатјасы бөржомјас нүдсөн бөржысомјасдың всеобщий, равнөй да вскыд бөржысан право подув вылын гусён гөлдөсүтөмөн.

2-од статта. СССР-са Конституција 135-од статта подув вылын депутатјасы бөржомјасдың всеобщий: СССР-са став гражданын, кодјаслы тырыс 18 ардс, најо расчөвд да национальной привилегијестын, вероисповедањие образованїе ценз, оседлоост, социалнөй проишхождењие, имущественой положеніе да вожда дејательност вылө віздтөг, ем право учавствуйти депутатјасы бөржомјасын да лоны бөржомјасын СССР-са Верховнөй Сөветө, јојлас кынцы да јоз кынцы, кодјасы судитома бөржысан правојасыг лыштөмөн.

3-од статта. СССР-са Конституција 136-од статта подув вылын депутатјасы бөржомјас равнөй: быд гражданынлөн ем оти гөлдөс; став гражданыс бөржысомын участвијони откод основанајејас вылын.

4-од статта. СССР-са Конституција 137-од статта подув вылын нынбабајас пөлзүйтчоны бөржысан да бөржомадын лоан праводын мужчинајаскод откофа.

5-од статта. СССР-са Конституција 138-од статта подув вылын граждана, кодјас состоїтни Красној Арміја радијасын, пөлзүйтчоны бөржысан да бөржомадын лоан праводын став гражданыкод откофа.

6-од статта. СССР-са Конституција 141-од статта подув вылын бөржысомјас дырји кандидатјасын выстављачоны бөржысан округјас серти.

II-од глава

Бөржысомјаслын спісокјас

7-од статта. Карјасын бөржысомјаслын спісокјас лоссөн ужалыс јоз депутатјас карса Сөветөн, а рајонјасын вылө јуклом карјасын—рајоннөй Сөветөн; сіктаса местајасын—ужалыс јоз депутатјаслын сіктаса (станцијаса, деревнаса, хуторса, кішлакса, аулса) Сөветөн.

8-од статта. Бөржысомјас спісокјасы пыртсбын став граждана, кодјаслын ем бөржысан право да кодјас олөні (пир ліб временни) спісокјас лоссөдіг кежлө тајб Сөветтеррорија вылын, кодјаслы бөржысан луа кежлө тырыс 18 ардс.

9-од статта. Бөржысомјас спісокјас оз пыртсбын јоз, кодјаслы ліштөм бөржысан правојасын судебнөй пріговорјас серти бөржысан правојасын ліштөм куза пріговорын урчітөм став срок чжыс, а сіз-жо јоз, кодјасы прізнајтбма законбын лоссөдом пөрадоки јојласын.

10-од статта. Бөржысомјаслын спісокјас лоссөн быд бөржысан участокын алфавитнөй пөрадоки ов, ын, віч, арлық да бөржысомјас олан места індөмөн да кырымасбыны ужалыс јоз депутатјас Сөветеса председателюн да секретарюн.

11-од статта. Бөржысомјас пөвстис некод оз вермы лоны пыртма откыс унжык бөржысан спісок.

12-од статта. Бөржысомјаслын спісокјас, кодјас (бөржысомјасы) состоїтни воинской частјасын да воинской сојединенијесын, лоссөн командањијөн командаџи да

военнөй комиссарын кырымаломбын. Став мүккөд военнөй служашщобјас пыртсбын бөржысомјас спісокјас олан места серти ужалыс јоз депутатјаслын соответствуюшшобј Сөветјасын.

13-од статта. Бөржысомјас 30 лун вожык ужалыс јоз депутатјаслын Сөвет став јоздом мөддөм мөгөс шоштало бөржысомјас спісокјас либо обесечивајтб бөржысомјаслын пошанлун төдмасын тајб спісокјасын Сөвет помешщеніјеи.

14-од статта. Бөржысомјас спісокјаслын подлиникис візбө ужалыс јоз депутатјас соответствуюшшобј Сөветын да воинской частын либо војсковој сојединенијеи.

15-од статта. Бөржысомјаслын спісок јоздан да бөржысан лун костиң бөржысомјасы олан местасы вежигын ужалыс јоз депутатјаслын Сөвет, код улын сійб овліс, сеттө сылы Централнөй ізбірателнөй комиссиянын лоссөдом форма серти "гөлдөсүттан право вылө удостовереніје" да пасж бөржысомјаслын спісок—, "муніс"; оланын выл местишинын—пир либо временнө оланин местишинын—бөржысомјас пыртсбы бөржысомјаслын спісок лицинде удостовереніје петкөдлөм бөрті, а сіз-жо "гөлдөсүттан право вылө удостовереніје" петкөдлөм бөрті.

16-од статта. Бөржысомјас спісокын неправилностын жылыс (спісокјасын сұйтбом, спісокјасын ісвілчітбом, ов ын, віч үзгөм, спісокјасын бөржысан правоын ліштөм јоздом неправилностын сұйтбом) шыбдчомјас сетсбын ужалыс јоз депутатјаслын Сөветө, коди јоздид спісокјасы.

17-од статта. Ужалыс јоз депутатјас Сөветлөн ісполнителнөй комитет бөржысомјас спісокјасын неправилностын жылыс быд шыбдчом објазан вілаваны кујим лунда срокбын.

18-од статта. Бөржысомјас спісокын неправилностын жылыс шыбдчом відлалом бөржысомјас спісок колана вскөдомјас, либо сеттөн шыбдчысын пісменнөй справка сылын шыбдчом мөгмөдтөм помкајас жылыс; ужалыс јос депутатјас Сөветлөн решениекід сігласітчытын дырі шыбдчыс вермө сеттөн норасын народнөй суды.

19-од статта. Народнөй суд кујим лунда срокбын објазан вілаваны спісокын неправилностын вылө норасын вогса судебнөй заседаніје вылын шыбдчыс да Сөветеса представителес кордомын да ассыс решениеси пырыс-пир јубртны кыз шыбдчысын, сіз-жо Сөветлөн. Народнөй судлөн решениеси окончателнөй.

III-од глава

Сојузса Сөветө да Національностјас Сөветө бөржысомјас куза бөржысан округјас

20-од статта. СССР-са Конституција 34-од статта подув вылын Сојузса Сөвет бөржысомјас СССР-са гражданаи бөржысан округјас серти.

21-од статта. Сојузса Сөвет бөржысомјас куза бөржысан округ лоссөдом тащом пріцип серти: 300 сурса населеније—округ выл. Сојузса Сөвет бөржысомјас куза быд бөржысан округ мөддөм оти депутат.

22-од статта. СССР-са Конституција 35-од статта подув вылын Національностлон Сөвет бөржысомјас СССР-са гражданаи бөржысан округјас серти. Національностјас Сөвет бөржысомјас куза бөржысан округ лоссөдом та-

быд сіктин, предпріјатіјеси, совхозын, колхозын, воручастокын да бригадаи котыртам СССР-са Верховнөй Сөветө бөржысомјас жылыс положеніе велодом. Быд ужалыслон мог бура төднү выл юзбірателнөй закон (Бостома "Вөрлең" газетасы)

шом прінцип серти: быд сојузнөй республикан 25 бөржысан округ, быд автономнөй республикан 11 округ, быд автономнөй областын 5 округ да быд национальной округы оти бөржысан округ. Національностјаслын Сөвет бөржысомјас куза быд бөржысан округ мөддөм оти депутат.

23-од статта. Сојузса Сөветө да Національностјас Сөвет бөржысомјас куза бөржысан округјас лоссөдом нүддө СССР Верховнөй Сөветеса Президентін.

24-од статта. Сојузса Сөветө да Національностјас Сөвет бөржысомјас куза бөржысан округјас лоссөдом нүддө СССР Верховнөй Сөветеса Президентін отщом бөржысомјаслын лун урчітөмкөд.

IV-од глава

Бөржысан участокјас

25-од статта. Бөржысан буульетеніјас прімітөм мөгөс да гөлдөсјас лыддом мөгөс бөржысан округјас пырыс карјаслын Сөвет бөржысомјас куза бөржысан округјаслын спісок јоздом СССР Верховнөй Сөветеса Президентін отщом бөржысомјаслы.

26-од статта. Бөржысан участокјас лоссөдом нүддө карјасын ужалыс јоз депутатјаслын карса Сөветјасын, рајонјасын выл јуклом карјасын—ужалыс јоз депутатјаслын рајоннөй Сөветјасын; сіктаса местајасын ужалыс јоз депутатјаслын рајоннөй Сөветјасын.

27-од статта. Бөржысан участокјас лоссөдом нүддө бөржысомјас 45 лунын соронжык.

28-од статта. Сіктсөветлөн терріторија, көні лыддымесін кык сурсын неунжык олыс составлајт, кыз правилө, оти бөржысан участок; быд станцијасын, деревнаиын, кішлакын, аулын, көні лыддымесін 500-сан, но 2000-ын неунжык олыс, котыртсө торја бөржысан участок.

29-од статта. Ілі војвывса да асывывса рајонјасын, көні унжык олыс составлајт, кыз правилө, оти бөржысан участок; быд станцијасын, деревнаиын, кішлакын, аулын, көні лыддымесін 500-сан, но 2000-ын неунжык олыс, котыртсө торја бөржысан участок.

30-од статта. Карјас, промышленнөй пунктјас, а сіз-жо сіктјас да сіктсөветлөн терріторија, көні лыддымесін 2000 олыс онын унжык, юксөн бөржысан участокјас выл јоз, оти бөржысан участок выл 1500 - 2500 морт арталомын.

31-од статта. Воинской частјас да воинской сојединеније лоссөдом торја бөржысан участокјас 50-ын неунжык да 1500-ын неунжык бөржысомјас лыддом, кодјас пыроны бөржысан округи част либо воинской сојединеније суланан места серти.

32-од статта. Суднојас, көні бөржысомјаслын лыддис 50-ын неунжык да кодјас бөржысан лунјас плаваніјеси, вермөн лоссөдом торја бөржысан участокјас, кодјас пыроны бөржысан округјас серти.

^{*)} Мездом мөнпөв си вөсна, мыј первоја лезігас көмі кын выл вуждайт, лобмаа ёткынын неправилностјас.

СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjысöмјас жылыс положенїе

33-од статта. Бöлнчаясын, рöдилнöй керкаjasын, санаторијајасын, інвалидjasлын керкаjasын, кöni 50-ыс не ешажык бöрjысын, лöсöдсöны торja бöрjысан участокjas.

V-öd глава

Ізбірателнöй коміссіјајас

34 статта. СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjысöмјас куңа Централnой ізбірателнöй коміссіја лöсöдсö общщественнöй организацијајасса да ужалыс јöз общществојасса представителјасыс да вынöдсö СССР Верховнőj Сöветса Президиумын бтшöш бöрjысöмјаслыс лун јöзбöмкөд.

35-од статта. Централnой ізбірателнöй коміссіја лöсöдсö тащом составын: председатель, председательбс вежыс, секретар да 12 шлен.

36-од статта. Централnой ізбірателнöй коміссіја:

а) вiцöдö СССР-са став територија вылын бöрjысöмјас мунігбы „СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjысöмјас жылыс положенїе“ стöча олдмö пöртом бöреа;

б) вiдлalб нораобијас Нацionalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа не правилнöй дејствијејас вылб.

в) лöсöдö ізбірателнöй јашшікјаслыс обраzeцјас, „гöлбсұтan право вылб удостоверенїеys“ форма, ізбірателнöй бjуллетеңjаслыс да налы конвертjаслыс форма да рöм, бöрjысын спisoklyс форма, гöлбсјас лыddом куңа протоколjаслыс форма, бöрjöm жылыс удостоверенїејаслыс форма;

г) регистрірујt СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjöm фепутатјасc;

д) Сојузса Сöветлöн da Нациonalnостјас Советлöн мандатнöй коміссіјајаслыс сдайt бöрjысöмјас куңа фелопроизводство.

37-од статта. Быд сојузнöй да автономнöй республикaын, автономнöй областын da национальnой округын лöсöдсöны Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа сојузнöй да автономнöй республикaаса, автономнöй областjасса да национальnой округjасса ужалыс јöз фепутатјаслöн Сöветјасc бöрjысöмјасc 50 луныс не соронжык.

38-од статта. Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа ізбірателнöй коміссіјајас лöсöдсö общщественнöй организацијајасса да ужалыс јöзлөн общществојасса представителјаслыс да вынöдсöны сојузнöй да автономнöй республикaаса Верховнőj Сöветјас Президиумјасc, автономнöй областjасса да национальnой округjасса ужалыс јöз фепутатјаслöн Сöветјасc бöрjысöмјасc 50 луныс не соронжык.

39-од статта. Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа сојузнöй да автономнöй республикaаса, автономнöй областjасса да национальnой округjасса ізбірателнöй коміссіјајас лöсöдсöны тащом составын: председатель, председательбс вежыс, секретар да 6—10 шленјас.

40-од статта. Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа сојузнöй да автономнöй республикaаса, автономнöй областjасса да национальnой округa ізбірателнöй коміссіја:

а) вiцöдö республика, автономнöй област, национальnой округ територија вылын Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjысöм-

јас жылыс положенїе“ стöча олдмö пöртом бöреа;

б) вiдлalб нораобијас Нацionalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа не правилнöй дејствијејас вылб.

41-од статта. Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа быд округын лöсöдсö Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіја;

42-од статта. Республікаjасын, кодјас жукбны краjас да областjас вылб, Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіјајас лöсöдсöны общщественнöй организацијајасса да ужалыс јöз общществојасса представителјасыс да вынöдсöны краjасса да областjасса ужалыс јöз фепутатјас Сöветјасc, республікаjасын, кодјас озжуңын областjас да краjас вылб,— республікаjас Верховнőj Сöветјасса Президиумјасc—бöрjысöмјасc 55 луныс не соронжык.

43-од статта. Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіја лöсöдсö тащом составын: председатель, председательбс вежыс, секретар да 8 шлен.

44-од статта. Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіја:

а) вiцöдö ужалыс јöз фепутатјас Сöветјасса соответствуюшшој исполнительнöй комітетјасc бöрjысан участокjас аскадын котыртм бöреа;

б) вiцöдö бöрjысöмјаслыс спisokjас аскадын лöсöдом да став јöзлы тöдöмөз наjdc вайдом бöреа;

в) регистрірујt СССР-са Конституцијалыс да „СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjысöмјас жылыс положенїеys“ требованиејас соблудајtм Сојузса Сöветö фепутатö выставитöм канфидатјасc;

г) снабжајt Участковой ізбірателнöй коміссіјајас Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа ізбірателнöй бjуллетеңjасc да лöсöдом формаа конвертјасc;

д) нүöдö гöлбсјас лыddом да установлајt округ куңа бöрjысöмјаслыс результатјас;

е) мöдödö Централnой ізбірателнöй коміссіјалы бöрjысöмјас куңа фелопроизводство;

ж) бöрjöm фепутатлы сетö бöрjöm жылыс удостоверенїе.

45-од статта. Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа быд округын лöсöдсö Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіја.

46-од статта. Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіјајас лöсöдсöны общщественнöй организацијајасса да ужалыс јöз общществојасса представителјасыс да вынöдсöны сојузнöй да автономнöй республикaаса Верховнőj Сöветјас Президиумјасc да ужалыс јöз фепутатјас автономнöй областjасса Сöветјасc—бöрjысöмјасc 50 луныс не соронжык.

47-од статта. Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіја лöсöдсö тащом составын: председатель, председательбс вежыс, секретар да 8 шлен.

48-од статта. Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіја:

а) регистрірујt СССР-са Конституцијалыс да „СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjысöмјас жылыс положенїеys“ требованиејас соблудајtм Сoціональnостјас Сöветö фепутатјасc выставитöм канфидатјасc;

б) снабжајt Участковой ізбірателнöй коміссіјајасc Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа лöсöдом формаа ізбірателнöй бjуллетеңjасc;

в) нүöдö гöлбсјас лыddом да установлајt округ куңа бöрjысöмјаслыс результатјас;

г) мöдödö бöрjысöмјас куңа фелопроизводство Централnой ізбірателнöй коміссіјалы да Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа аслас Республіканскöй ізбірателнöй коміссіјалы, лібо Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа автономнöй областc ізбірателнöй коміссіјалы.

д) бöрjöm фепутатлы сетö бöрjöm жылыс удостоверенїе.

49-од статта. Участковой ізбірателнöй коміссіјајас лöсöдсöны общщественнöй организацијајасса да ужалыс јöзлөн общществојасса представителјасыс да вынöдсöны карjасын ужалыс јöз фепутатјаслöн карjасc Сöветјасc, а рајонjас вылб juklom карjасын—ужалыс јöз фепутатјаслöн рајоннöй Сöветјасc; сіктса местајасын—ужалыс јöз фепутатјаслöн рајоннöй Сöветјасc—бöрjысöмјасc 40 луныс не соронжык.

50-од статта. Участковой ізбірателнöй коміссіја лöсöдсö тащом составын: председатель, председательбс вежыс, секретар да 4—8 шлен.

51-од статта. Участковой ізбірателнöй коміссіја:

а) прімітö бöрjысан участок куңа ізбірателнöй бjуллетеңjас;

б) Сојузса Сöветлöн da Нациonalnостјас Сöветлöн фепутатјасc быд канфидат куңа нүöдö гöлбсјас лыddом;

в) мöдödö бöрjысöмјас куңа фелопроизводство Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа соответственno Окружнöй ізбірателнöй коміссіјалы да Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіјалы.

52-од статта. Заседанїејасыс Централnой ізбірателнöй коміссіјалы, Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа Республіканскöй ізбірателнöй коміссіјалы, Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа автономнöй областjасса да национальnой округjасса ізбірателнöй коміссіјалы, Сојузса Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіјалы да Нациonalnостјас Сöветö бöрjысöмјас куңа Окружнöй ізбірателнöй коміссіјалы, а сiз жо i Участковой ізбірателнöй коміссіјајаслöн лыddысöны дејствітельнöй, на вылын-кб участвујtоны коміссіјајас общшой составы жысыс унжыкын.

53-од статта. Избірателнöй коміссіјајасын став вопросјасыс решаетсöны гöлбсјаслöн прöстöj большинствои; отмында гöлбсјас дырjи—председательлöн гöлбсјес сетö перевес.

54-од статта. СССР-са Верховнőj Сöветö бöрjысöмјас нүöдöмкөд житчом рескодјас вöчсöны государство шштö вылб.

(Возö вiцöд коjмод лист бокыс)

СССР-са Верховнөй Сöветö бöрjысöмјас јылыс положеніе

55-од статта. Централнөй ізбірателнөй Коміссіјалён, Національностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Республикаңской ізбірателнөй коміссіјајаслон, Національностјас Сöветö бöрjысöмјас күза автономнөй областса, національнөй округса ізбірателнөй коміссіјајаслон, Союзса Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјајаслон, Національностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјајаслон да Участковой ізбірателнөй коміссіјајаслон ем асланыс печат Централнөй ізбірателнөй коміссіјајаслон лёсдом обраңец серті.

VI-од глава

СССР Верховнөй Сöветса деputatјасо кандидатјасосы выстављатан пöрадок

56-од статта. СССР-са Верховнөй Сöветö кандидатјасосы выстављатан право обеспечи-вајтеб общещественой организацијаслы да ужалыс јөзлөн общеществојаслы—СССР-са Конституција 141-од статта подув вылын: коммунистическј партїији организацијаслы, професиональчој сбјузјаслы, кооперативјаслы, томјоз организацијаслы, културнөй общеществојаслы да мукод организацијаслы, кодјас-бс регистрірујтоба законон лёсдом пöрадекбн.

57-од статта. Кандидатјасосы выстављатан право пöртбна олбм общещественой органи-зацијајаслон да ужалыс јөз общеществојаслон кыз ценгралији органијас, сірі і налбн респуб-ликаңской, крајевой, областнөй да рајоннөй органијас, сір-жо і предпріјатијејасын рабочијас-лон да служашшбјаслон, воинской частјасын—красноармејецјаслон обшшбј собранјејас, а сір-жо і колхозјасын крестаналон, совхоз-јасын—совхозјасса рабочијаслон да служаш-шбјаслон обшшбј собранјејас.

58-од статта. Деputatјасо кандидатјасоз вермыны лоны Сујузса Сöветö да Национальностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјајасса шленјаслон, а сір-жо сір-жо округса Участковой ізбірателнөй коміссіјајасса шленјаслон, көні најос выставитома деputatјасо кандидатјасон.

59-од статта. Бöрjысöмјасо 30 луныс не боронжык, став общещественой организацијајас лібо ужалыс јөзлөн общеществојас, кодјас выдвигајтоби СССР Верховнөй Сöветса деputatјасо кандидатјасос, обязано регистри-рујтоба деputatјасо кандидатјасос, соотв-твенно лібо Союзса Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјајасын, лібо Национальностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјајасын.

60-од статта. Союзса Сöветö бöрjысöмјас күза да національностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјајас об-язано регистрирујтоба СССР Верховној Сöветса деputatјасо став кандидатјасос, кодјас-бс выставитома общещественой организација-јаслон да ужалыс јөз общеществојасон СССР-са Конституцијалы да „СССР-са Верховнөй Сöветö бöрjысöмјас ялыс положеніелес“ требованиејасос соблюдайтоби.

61-од статта. Общещественой организација лібо ужалыс јөзлөн общещество, кодјас вы-дvigајтоби кандидатјасо СССР Верховној Сöветса деputatјасо, обязано представити Окружнөй ізбірателнөй коміссіја таңдом документ-јас:

а) собранјејелес лібо заседанјејелес, кодјас вы-дvigајтоби кандидатјасо, Презідіумса шленјаслон кырымалом протокол налбн (презідіумса шленјаслыс) арлыс, оланис, кандидатјасо выдвигајтоби организација кыз ін-дом, деputatјасо кандидатјасо выдвигајтоби собранјејелес лібо заседанјејелес местас, кодјас да участнікјаслы лыс, индом, протоколын сір-жо коло лоны индома деputatјасо кандидатјасо ов, нім, віч, сымло арлыс, оланис, партїијост, занатие;

б) деputatјасо кандидатјасо шыбдом тајо із-бірателнөй округ күза сјос выставитас орга-

ницијасас баллотирујтоби сын согласит-чом јылыс.

62-од статта. СССР Верховнөй Сöветса де-путатјасо кандидат вермас гольсусутыны сомын бөті округын.

63-од статта. Союзса Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјалён де-путатјасо регистрирујтоби откажитом вермас лоны обжалујтоба кык лунја срокон Централнөй ізбірателнөй коміссіја, кодлон решенијес окончательнөй.

64-од статта. Национальностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіјалён кандидатјасо регистрирујтоби откажитом вермас лоны обжалујтоба кык лунја срокон соузвөй, автономнөй республикаса, автономнөй областса ізбірателнөй коміссіја, кодлон решенијес окончательнөй.

65-од статта. СССР Верховнөй Сöветса де-путатјасо регистрирујтоби кандидатлон ов, нім, віч, арлыс, занатие, партїијост да кандидатјасо выдвигајтоби общещественой организацијалён кыз јөздео соотвтвенно Сујузса Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіја да Национальностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіја да боронжык. 25 луныс не боронжык.

66-од статта. СССР Верховнөй Сöветса де-путатјасо регистрирујтоби став кандидатјасо быт коло пыргын ізбірателнөй бульлетен.

67-од статта. Союзса Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіја да Национальностјас Сöветö бöрjысöмјас күза Окружнөй ізбірателнөй коміссіја обязано СССР-са Верховнөй Сöветö бöрjысöмјасо 15 луныс не боронжык печатајтас да мөддәдавын став участковой ізбірателнөй коміссіјајаслы ізбі-рателнөй бульлетен.

68-од статта. Ізбірателнөй бульлетен да пе-чатајтоби соотвтствујущий ізбірателнөй округса наслеңије кывјас вылын.

69-од статта. Ізбірателнөй бульлетен да пе-чатајтоби Централнөй ізбірателнөй коміссіјајаси лёсдом форма серти да сымында, медым обесечитын быт боронжыс се ізбірателнөй бульлетен.

70-од статта. Быт организацијалы, коди ви-ставитис кандидатјасо, кодо регистрирујтоби Окружнөй ізбірателнөй коміссіја, кыз і СССР-са быт гражданылы, сетө тајо кандидат ви-снаыс собранјејас вылын, печатаји да мукод ногон беспрепятственна агітрујтас право СССР-са Конституција 125-од статта серти.

VII-од глава

Гольсусутан пöрадок

71-од статта. СССР-са Верховнөй Сöветö бöрjысöмјас нүддөны ёті лунён, коди об-шишој став СССР-лы.

72-од статта. СССР-са Верховнөй Сöветö бöрjысöмјас лун учрітес СССР Верховнөй Сöветса Презідіумы, СССР Конституција 54-од статта серти бöрjысöмјас сроко 20 кык төлөс дөрөз не боронжык. Бöрjысöмјасын нүд-дөбын ужавтоби лунб.

73-од статта. Бöрjысöмјасо 20 лун-жыс Участковой ізбірателнөй коміссіја да бидун јөздөд лібо кызко мөд ногон паскыда іубрт бöрjысöмјаслы бöрjысöмјас лун јы-лы да бöрjысöмјас места јылы.

74-од статта. Бöрjысöмјасын гольсуса сетөм нүддөб бöрjысöмјас лун 6 час асываш 12 час војо.

75-од статта. Бöрjысöмјас лун 6 час асылын Участковой ізбірателнөй коміссіјаса председател коміссіјаса мукод шленјаскод отщищ прöверајтоба ізбірателнөй яшиккјас да лёсдом форми серти составитоба бöрjысöмјас спико-лы емлун, код бöрjысöмјас пе-чатајтоба коміссіја печатын яшиккјас да коро бöрjы-сöмјасында заводити сетавын гольсуса.

76-од статта. Быт бöрjысöмјас гольсусутоб ачыс, си могыс гольсусутоб вылб лёсдом помеш-ченіеје локтоби, і бöрjысöмјасын гольсуса-с сетомыс нүддөб ізбірателнөй яшиккјас да лёсдом форми серти составитоба бöрjысöмјас спико-лы емлун, код бöрjысöмјас пе-чатајтоба конверт.

77-од статта. Бöрjысöмјас нүддөм вылб ін-дом помеш-ченіеји торјөдөб бульлетен да заполни-тоби вылб торја комітет, көні гольсус-тоби запрещајтоба онын коди көр сір-жо ез-

вөв, си лыдлан і Участковой ізбірателнөй коміссіјаса шленјаслы, гольсусутасы кынг; бульлетен да заполни-тоби могыс отпирю-кы-мымк бöрjысöмјас комітет леңдін, сілж көл-оборуду-тны перегородкаласын лібд шир-мајасын бöрjысöмјасын отпирю-леңан лыд-серти.

78-од статта. Ізбірателнөй помеш-ченіеји ви-с бöрjысöмјас петкодл бульлетен да Участковой ізбі-рателнөй коміссіјаса секретарлы лібд паспорт, лібд колхознөй кылжка, лібд профсоюзной би-лет, лібд лічносты мукод удостовереніе да бöрjысöмјас спісок серти прöверітоби да бöрjысöмјас спісок пасјом бöрjысöмјас полу-чайтоби ізбірателнөй бульлетен да лёсдом обра-жеца комверт.

79-од статта. Јөз вылб, кодјас бöрjысöмјас помеш-ченіеји ви-с „гольсусутан право вы-лб удостовереніе“, тајо „СССР-са Верховнөй Сöветö бöрjысöмјас јылыс положеніе“ 15-од статта серти. Участковой ізбірателнөй коміссіја нүддө торја спісок, коди пус-тыс бöрjысöмјаслы спісок дінб.

80-од статта. Ізбірателнөй бульлетен да заполни-тоби вылб торјөдом комітет, бöрjысöмјас быт ізбірателнөй бульлетен да коло сір-жо кандидатлы ов, код ви-сна сір-жо гольсусутоби, мукод жасында, көлжесе чекајтоби; бульлетен да конверт көлејтоби бöрjысöмјас мунд комітет, көні помеш-ченіеји Участковой ізбірателнөй коміссіја, да ізбірателнөй бульлетен да конверт леңдін ізбірателнөй яшиккјас.

81-од статта. Бöрjысöмјаслы, кодјаслы неграмотност лібд күшмек фізической тыр-мытоби тор ви-сна абу по-занлун аслыныс заполни-тни ізбірателнөй бульлетен да, ем право корын комітет, көні заполни-тчины ізбі-рателнөй бульлетен да, лубо мөд бöрjысöмјас спісок ізбірателнөй бульлетен да заполни-тоби могыс.

82-од статта. Ізбірателнөй помеш-ченіеји ви-с бöрjысöмјас сетан код бöрjысöмјас агитаціја нүд-дны оз леңе.

83-од статта. Ізбірателнөй помеш-ченіеји ви-с пöрадок ви-сна кывкутоби нүд коміссіјаса пред-седател, да сымын распораженіе да став присутстви-тыејаслы обязателнөй.

84-од статта. Бöрjысöмјас лунса 12 час воји Участковой ізбірателнөй коміссіјаса председател јөздөб гольсуса сетоми помадом, да коміссіја заводити ви-сна ізбірателнөй яшиккјас.

VIII-од глава

Бöрjысöмјаслыс резуль-татјас определітөм

85-од статта. Помеш-ченіеји ви-с Участковой ізбірателнөй коміссіја нүддө гольсуса лыддом, гольсуса лыддиги ем право присут-стви-тни общещественой организацијаса ужалыс јөз общеществојас специално си вылб уполномочитоби представител, а сір-жо печатаји представител.

86-од статта. Яшиккјас ви-сна ізбірателнөй коміссіја се-веритоби конверт да яшиккјас да се-веритоби мус бульлетен да заполни-тчины резуль-татјас да гольсуса.

87-од статта. Участковой ізбірателнөй коміссіјаса председател ви-сна ізбірателнөй коміссіјаса да Участковой ізбірателнөй коміссіјаса став шлен-јас да дырл јөздөб гольсуса мус резуль-татјас да бульлетен.

88-од статта. Союзса Сöветö да Национальностјас Сöветö бöрjысöмјас күза гольсусутоби мус резуль-татјас да гольсуса.

89-од статта. Деputatјасо быт кандидат вылб нүддөб счотноби лист как екземплярды коміссіјаса секретарды да си вылб уполномочитоби участковой ізбірателнөй коміссіјаса шленјасын.

90-од статта. Презідіумы нөфејстиве-теле-нди-јасын бульлетен:

- установитоби обра-жеца да рöма;
- конверттоби сетоми да си вылб уполномочитоби образца конвертын егердемя;
- кандидатјасын лыдис-көн жыккјас да бöрjы-сöмјасын да деputatјас да лыдис.

91-од статта. Ізбірателнөй бульлетен да яшиккјас да сомиеніејас логон вопросыс

СССР-са Верховнөј Сөветө бөржысомјас јылыс положеніе (ПОМ)

разрешајтсö Участковой ізбірателнöй комісіјабын голосујтбомын, коди пасынесб protokolb.

92-од статта. Лбсдом форма серти участковой ізбірателнöй комісіја составлайтб голосујтбомыс протокол күнім екземплярбын, кодјас кырымавсобын Участковой ізбірателнöй комісіјаса став шленjasын, сы лыдын обязателнö председательн да секретарбын.

93-од статта. Голосујтбом јылыс protokolb участковой ізбірателнöй комісіјабын коло лоны індома:

а) голосјасетом заводіткан да по масан кад;

б) бөржысомјаслбын лыд, кодјас етисны голос бөржысомјас спісок серти;

в) бөржысомјаслбын лыд, кодјас етисны голосјас „голосујтбом“ вылб право удостовереніе серти;

г) етотом конвертјаслбын лыд;

д) Участковой ізбірателнöй комісіјабытом шыдчомјас да нарасомјас жеңіфика гіжом да Участковой ізбірателнöй комісіјабын прімітбом решеніејас;

е) быт кандидат куза голосјас лыдомын резултат.

94-од статта. Голосјас лыдом да protokol gіжом помалом борын комісіјаса председатель јөзөдб голосујтбомыс резултатјас комісіјаса став шленjasын.

95-од статта. Голосујтбом јылыс protokollын быт екземплярыс, кодес составитома Участковой ізбірателнöй комісіјабын, да Союзны Сөветса фепутатјас кандидатјас вылб составитом счотнöй листлөн кыкнаан екземплярыс мәддөсөни нарошын 24 часа срокон Союзса Сөвет бөржысомјас куза Окружной ізбірателнöй комісіјаб; голосујтбом јылыс protokollын мөд екземплярыс, кодес составитома Участковой ізбірателнöй комісіјабын, да Национальностјас Сөветса фепутатјас кандидатјас вылб составитом счотнöй листлөн кыкнаан екземплярыс мәддөсөни нарошын 24 часа срокон Национальностјас Сөвет бөржысомјас куза Окружной ізбірателнöй комісіјаб.

96-од статта. Став ізбірателнöй буллетеніјас (торжон фејствітельнöйас да торжон һедејствітельнöйасын прізнайтбомјас) торжон Союзса Сөвет куза да торжон Национальностјас Сөвет куза коло лоны печатајтма Участковой ізбірателнöй комісіја печатын да голосујтбом јылыс protokollын којмөд екземпляркөд да печаткөд сдајтма Участковой ізбірателнöй комісіјаса председательн храненіе вылб: карјасын—ужалыс јөз фепутатјаслбын карса Сөветјаслы, а раонјас вылб юклөм карјасын—ужалыс јөз фепутатјаслбын раоннöй Сөветјаслы.

97-од статта. Ужалыс јөз фепутатјаслбын Сөветјас вылб пуктыссо обязанность візны ізбірателнöй буллетеніјас соответствуюшщо округаса фепутатјаслбы СССР-са Верховнöй Сөветтн ман-

датјас вынебдтоб.

98-од статта. Окружной ізбірателнöй комісіја голосјас лыдом нүдб protokolb да серти, кодјас спредставітисы Участковой ізбірателнöй комісіјаса.

99-од статта. Помешщеніеи, көні Okружной ізбірателнöй комісіја нүдб голосјас лыдом, голосјас лыдигын имейтбомы право присутствутны общественнöй организаціяслбын да ужалыс јөз обществојаслбын сы вылб специално уполномочтбом спредставітельјас, а сір-жо печатса спредставітельјас.

100-од статта. Okружной ізбірателнöй комісіјабын быт кандидат вылб нүдб счотнöй лист кык екземплярбын, кодес пасынесб фепутат быт кандидатбын получитбом голосјаслбын лыд.

101-од статта. Okружной ізбірателнöй комісіја составлайтб голосујтбомыс protokol кык екземплярбын, кодјас кырымавсобын Okружной ізбірателнöй комісіјаса став шленjasын, на лыдын обязателнö председательн да секретарбын.

103-од статта. Okружной ізбірателнöй комісіја protokolын коло лоны індома:

а) округ куза бөржысомјаслбын общштой лыд;

б) бөржысомјаслбын общштой лыд, кодјас участвутисы голосујтбомы;

в) голосјаслбын лыд кодјас спредставітель быт кандидат востна;

г) Okружной ізбірателнöй комісіја спредставітель быт голосујтбомы да нарасомјас жеңіфика гіжом да Okружной ізбірателнöй комісіјабын прімітбом решеніејас.

102-од статта. Голосјас лыдом помалом борын 24 часын һе соронжык Союзса Сөвет бөржысомјас куза Okружной ізбірателнöй комісіјаса председатель, а сір-жо Национальностјас Сөвет бөржысомјас куза Okружной ізбірателнöй комісіја а председатель обязанб мәддени protokolы первого екземплярс счотнöй листјас приложитбом, печатытбом, нарошын пыр Центральнj ізбірателнöй комісіјаб; protokolы мөд екземплярс—Национальностјас Сөвет бөржысомјас куза союзны республикаса, автономнöй республикаса, автономнöй областца ізбірателнöй комісіјаб.

104-од статта. СССР Верховнöй Сөветса фепутат быт кандидат, коди получитб голосјаслбын абсолютнöй большинство, мөд ногиң кө, став голосјасын жынысы унжыкес, кодјас спредставітель округын да прізнайтба фејствітельнöйасын, лыдышсө бөржомаби.

105-од статта. Протокол кырымалом борын Союзса Сөвет бөржысомјас куза Okружной ізбірателнöй комісіјаса председатель јөзөдб бөржысомјаслбын результат да Союзны Сөветса фепутат бөржом кандидатлы быт бөржом јылыс удостовереніе.

106-од статта. Протокол кырымалом борын Национальностјас Сөвет бөржысомјас куза Okружной ізбірателнöй комісіјаса председатель јөзөдб бөржысомјаслбын

јаслыс резултат да Национальностјас Сөветса фепутат бөржом кандидатлы быт бөржом јылыс удостовереніе.

107-од статта. Кандидатјас півастыркы ыюні ез получит голосјаслбын абсолютнöй большинство, соответствуюшщо Okружной ізбірателнöй комісіја та јылыс торжон пасын protokol да јурт: Центральнj ізбірателнöй комісіјалы да Национальностјас Сөвет бөржысомјас куза республикаса, автономнöй областца лібд национальной округа ізбірателнöй комісіјалы да отщоң јөзөдб кык кандидатес перебаллотіруйтбом, кодјас получитисы медса уна голос, а сір-жо назначајтб перебаллотировкалыс луи бөржысомјас первоја тур коломсан кык вежонса срокын һе соронжык.

108-од статта. Okружной ізбірателнöй комісіја составлайтб голосујтбомыс protokol кык екземплярбын, кодјас кырымавсобын Okружной ізбірателнöй комісіја та јылыс торжон пасын protokol да пырыс-пыр јурт Центральнj ізбірателнöй комісіјалы да Национальностјас Сөвет бөржысомјас куза Okружной ізбірателнöй комісіја та јылыс торжон пасын protokol да пырыс-пыр јурт Центральнj ізбірателнöй комісіјалы да Национальностјас Сөвет бөржысомјас куза республикаса, автономнöй областца ізбірателнöй комісіјалы, секі тајо случајас Центральнj ізбірателнöй комісіја назначајтб выл бөржысомјас первоја бөржысомјас борын кык вежонса срокын һе соронжык.

109-од статта. Фепутатјас кандидатјас спредставітельнöйон прізнайтбом пыдді выл бөржысомјас, нүдбөни бөржысомјаслбын спісок серти, кодјас волі составитома первоја бөржысомјас выл да „СССР-са Верховнöй Сөвет бөржысомјас јылыс положеніекöд“ тырвыјо лөзәләмбн.

110-од статта. СССР-са Верховнöй Сөветса составы фепутатын выбывајтан случајын СССР Верховнöй Сөветса Президиум 2 вежонса срокон назначајтб соответствуюшщо ізбірателнöй округын выл фепутат бөржомаслбын срокес, но СССР Верховнöй Сөветса составы фепутат выбывајтбом борын 2 төлисса срокын һе соронжык.

111-од статта. Быт, коди насыліеон, піржалләмбн, угрозајасын, лібд подкупон кутас мешајтны СССР-са гражданинлы піртты ол борын правосуд бөржыны да лоны бөржомаи СССР-са Верховнöй Сөвет, — карајтб 2 вөдә свободасы лішітбомбн.

112-од статта. Сөветса должностнöй морт, лібд ізбірателнöй комісіјаса шлен, кодјас вочасны бөржысан документјасын подделка лібд төдөмбн голосјас көпраїлбя лыдом, — карајтб 3 вөдә свободасы лішітбомбн.

СССР-са Центральнj исполнительной Комитета председатель — М. НАЛЬНЫЙ.

СССР-са Центральнj исполнительной Комитета секретар — А. ГОРКИЙ.

Москва, Кремль. 1937-од вога јул 9 быт лун.

Велодёны, СССР-са Верховнöй Сөвет бөржысомјас јылыс положеніе“

Владимир Иванов німа
колхозын колхозникас
велодёны „СССР-са“

Верховнöй Сөвет бөржысомјас јылыс положеніе
да Сталинской Кон-

ституција. Medca жона
интересуетчоны гуса го-
лосујтбомбн.

Колхозникас көсјыс-
оны колхозын лептыны
ужаломын өдјас да быт
сікаса врагаслы паныд

Кыздын сікт(Коны с/с)
Отв. редактор
Н. ХОЗАЙКОВ